

Universul Literar

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 100 lei. În străinătate pe un an 200 lei.

In vacanță

Reincep frumoasele excursii...

SUB CUPOLA NEMURIREI

Imbert de Latour, președintele Academiei de științe morale din Paris, ni-i înfățișează astfel pe „nemuritori”: „*Les Académiciens sont de braves gens décorés et... décorés, qui goûtent paisiblement la douce joie de se survivre*”.

Și parcă-i vezi în Olimpul zeilor sorbind ambrozia din cupe de ambra, și privind contemplativi infinitul ei, cari au intrat în vecnicie, în vreme ce săgalnicul *Ganymede* din amfora visătorilor, le toarnă în pahare licoarea nemuririi.

Acestea sunt impresii de sub cupola nemuririi, așa cum le poate culege un profan, cărui nu-i este îngăduită pătrunderea în templele sfinte. Nu știm însă dacă și „nemuritorii” nu se plictisesc în vremealnicia lor eternitate.

A fost în sărbătoare Academia Română.

D-nii Octavian Goga, Mihail Sadoveanu, D. Gusti etc., și-au făcut intrarea solemnă în cetatea fără păcate.

Se bucură acum de lumina profesilor și cuvintele lor sunt vorba de apostoli îndrumători — încă tineri și viguroși. Ne-am bucura și noi dacă Academia noastră ar întineri și ea, ca pe vremea genialului Ilaşdeu.

Scriitorii și gânditorii generației noastre sunt mai norocoși. Ei nu poartă pe frunte cununa de ciulini a lui Isus și nu se prăpădesc prin spitaluri — ceea ce poate să însemneze că societatea nu-și rostignește zeii. Valorile adevărate sunt acolo unde vrednicia lor le chiamă.

Că vor fi și alți cărturari, vrednici de sărbătorit iubiți și admirați mai mult peste hotare de cât la noi, nu este timp de pierdut cu cei ce nu știu să-și înalțe din viață pedestalele pe care le vor sta după moarte statuiele.

De data aceasta cel puțin, și oarecum în parte, s'a făcut cinstită dreptate inteligentă românești, chemându-se în lumea învățătorilor cei apleși.

Dar Academia ne-a mai adus o veste bună: chemarea lui Scotus Viator în cuibul „nemuritorilor”. Iată un gest cu adevărat elegant și drept, căruia nu-i i-a răspuns printr'o vizită în plină sesiune — după cum ne așteptam. Vor fi existând motive pe care nu le cunoaștem noi, cei cari nu ne gândim să batem moneta politică din cele sfinte și mai ales să protestăm, în locul acesta împotriva orânduirii sociale de la noi.

Chemarea d-lui Setton Watson la Academie e simbolică și înălțătoare, — aceasta este de ajuns ca să explice estetica unei alegeri și frumusețea unui gând.

E în toate cele și o pildă pentru viitorime, care va înțelege cum sunt răsplătite străduințele celor harnici, când știu să cumpănuească împrejurările și să înțeleagă rostul destinului.

Nu importă că nemurirea e cea mai relativă dintre realități. Toată lumea care poate să știe, știe că nici de Suryo Shidanto cel dintâi astronom al pământului — n'ar fi ajuns vestea la noi dacă Tremeschini, un coleg al său din zilele noastre, nu ne-ar fi informat că Shidanto a trăit acum 500 de veacuri.

Nu importă deci relativitatea nemuririi.

Zeii se pot bucura în Olimp sau la zărnul Costășiei în vreme ce *Ganymede* le toarnă ambrozie în cupe de ambra din amfora viselor.

Nemurirea absolută există undeva și cu adevărat. De ea se bucură însă tocmai și numai aceea care, în decursul istoriei, au trecut, nefericiți nevrednici, fără surle și fără alai, făcându-și datoria firească față de semenii lor, eroi despre cari noi cei de astăzi știm tot atâta cât și știau și cei mai străluciți oameni din zilele lor.

Imortalitatea, chiar relativă, e însă o vrednică răsplătire a celor mai apleși fii ai neamului.

L. I.

Literatura noastră

Fatalitate

de N. ȘVECOV

Bagdadul scilipea de lumină. Bătrânul calif Harun-Al-Rașid invită la o serbare pe toți amicii și subalternii săi. Marele vizir nu mănâcă nici nu dormi câteva nopți ocupându-se exclusiv numai cu aranjamentul palatului în vederea serbarei.

Serbarea începu. Dar iată că vizirul se apropie de calif cu o înfățișare rigidă și acoperită de o paloare îndurerată tremurând de groază.

— Mărite stăpâne, prinse a mur-

dacă nu mă voi grăbi să plec voi muri aici.

— Dacă e așa, spuse califul, atunci du-te în pace și Alah să fie cu tine.

Vizirul plecă imediat călare.

În aceeași seară califul întâlni și el pe *ingerul morții* și-l întrebă:

— Pentru ce și-ai pironit privirea atât de scrutătoare asupra vizirului?

Ingerul îi răspunse:

— Mă mirai, grozav, când am întâlnit la serbare pe vizir; de oarece pentru mâine am primit ordin că moartea o să-l ia pe drum spre Siria.

trad. de Grivas D. Gruesanu

Spre viață

*In arbori visul poamelor de aur
Doarme în triuri 'n zete și prelungi,
Spre umbră 'și pleacă' crângile lor lungi
Brodade 'n al dantelelor tezur.*

*Iar soarele 'și topește-al lui belșug
În razele ce-si tremură lumina;
Cupior de roade, nesezată tiră —
Zâmbește 'n brazda harnicului plug*

*Începe viața 'nchisă pe melezari
Aripa amorțită să-și ridice:
Sălând din lut și din 'nchisă 'n spice.*

*Isi umple 'n cet bogatele ei faguri
Cu mierea sfântă, binecuvântată,
A pânii — cu credința aseptată.*

Petre Antonescu

Recenzii

ISTORIA BASARABIEI

Scene de populi r. z. r.

de Ion I. Nistor

D. Ion I. Nistor, profesor la Universitatea din Cernăuți, membru al Academiei române și ministru Bucovinei în actualul guvern, a publicat o *Istorie a Basarabiei* în editura „Biblioteca Așezământului I. C. Brătianu” care este la prima sa publicație.

D. Nistor explică în prefața cărții sale, de ce a scris o *Istorie a Basarabiei* și spune că ea a fost dictată și din sentimentul de recunoștință pentru timpul petrecut în Basarabia „în învălmășeala vremurilor de zvârcoliri și prefaceri” cari au avut loc în 1917 și 1918 și din constatarea necesității publicării unei lucrări de popularizare a istoriei acestei provincii.

Și într'adevăr Basarabia n'are o istorie a ei și pentru cunoașterea trecutului său era nevoie să cauti sau în *istoria României*, ceea ce se referă la Basarabia până la 1812, sau în *istoria Rusiei* pentru timpul dela 1812 și până la 1917. O lucrare unitară care să cuprindă descrierea vieții acestei provincii independent de situația pe care a avut-o și ca țară neatârnată și

mura vizirul, vă implor de a-mi da permisiunea să plec. Trebuie să plec imediat călare... Voese să pun șeile pe cămile și să plec departe în cale spre Siria.

Bătrânul calif își ridică privirea spre vizir, întrebându-l mirat:

— Pentru ce te zorești, fiul meu? Nu e cuvincios să-mi părăsești invitații. Serbarea a început deja. Cine te supără?

Atunci vizirul cu vocea tremurândă îi răspunse:

— Tocmai întâlnii în drum pe *ingerul morții*. M'a privit fix și înțelesei că mi s'a apropiat sfârșitul: în cât

legată de pământul Moldovei, cu care făcuse un tot și ea țară robită de muscali se impunea și d. I. Nistor, scriind-o, a adus un mare serviciu doritorilor de a cunoaște trecutul Basarabiei.

Deși până la 1812 istoria Basarabiei se confundă cu aceea a Moldovei și de și de la 1812 istoria acestei provincii moldovenesti se confundă cu istoria Rusiei, totuși Basarabia a trecut prin evenimente speciale care fac să-și aibă viața ei proprie cu schimbări și transformări caracteristice situației ei și geografice și etnice și sociale.

Rând pe rând d. I. Nistor ne arată aceste schimbări prin care a trecut Basarabia. Într'un stil popular neîn-cărcat de citațiuni de documente și autori, profesorul de la Cernăuți povestește viața poporului moldovean dintre Prut și Nistru pentru toată lumea și nu numai pentru câți-va cărturari. Și aceasta face cartea d-sale și mai prețioasă, de și prețul ei (70 de lei) o va face puțin citită de lumea cea mare, de aceea o ediție și mai populară ar trebui publicată de *Așezământul I. C. Brătianu* care ar permite ca în fie-care școală primară din Basarabia să existe câte un exemplar din această carte atât de necesară basarabenilor.

Căci ceea ce ar trebui să se facă mai mult cunoscut moldovenilor din Basarabia este trecutul lor, asupra căroră ei au noțiuni foarte puțin precise și confuze. Nu negăm că ei au conștiința originii și trecutului lor, dar această conștiință a fost turburată de ultimele evenimente și sub înfrâurirea rusificării la care au fost supuși pentru ca ei să nu stea nedumeriți în fața adevărului.

Dacă luăm în vedere că o singură cärtică a unui popă, *Lașcu*, publicată în 1912 cu ocazia a sută de ani de la răpirea Basarabiei de către ruși este singura istorioară a Basarabiei cunoscută de basarabeni și în care preotul rusificat vrea să dovedească legăturile seculare care unesc Basarabia de Rusia și dau ultimei drepturi nediscutabile asupra provinciei, înțelegem cât este de necesară o altă carte care să combată influența nefastă a ultimei cărți. Iar dacă adăogăm, că istorioara preotului *Lașcu* s'a tipărit în zeci de mii de exemplare, vom înțelegem că nu este casă de gospodar basarabean care să nu posede această carte care denaturează cu totul adevărul asupra istoriei Basarabiei.

Bine înțeles într'o ediție populară d. I. Nistor ar trebui să ștergă unele date și portrete puse în ediția sumpă de astăzi și cari n'ar putea face decât o impresie rea asupra masei populare cari cunosc bine cum s'au petrecut ultimele evenimente în jurul actului Unirii, știu cine au contribuit cu adevărat și cine nu la acest act ca să nu fie rău impresionați văzând alături de adevărații făuritori ai

AMURG

*Ce trist și plângătoare bat clopotele azi
Mai trist ea altădată,
Mai trist ca ori și când,
Ca frunte dintr'un suflet acentele duiosase
Spre violeta zare se pierd prelung vibrând.*

*Și flecare notă, ce rătăcind plutește spre zărea înflăcă
În urma ei resfrângând atâtea înțiușare
Că tinerele ramuri se 'ndoae nflorata
Și frunza parcă plânge...*

*Deasupra, ceru-albastru, ca o cupold pare,
Solemnă, maiestoasă, pe culmi de munți zidite
Pe care se distramă însângerate raze
Din soarele, ce pare-o inimă rănită.*

*Cu umbrele 'nserărei
S'a stins în depărtare vibrarea de pe urmă-a ja'nicului cânt,
O liniște de moarte s'a 'ntins pe 'ntreaga fire,
Tăcuți și 'n rugăciune-acuma pomii cânt.*

Ion Udrishte-Olt

Unirii și oameni cari n'au contribuit la ea ba au lucrat contra ei.

Dacă d. I. Nistor din considerente de ordin politic a vrut să puie în cartea sa și pe corelegionarii săi politici — membrii partidului liberal din Basarabia — n'avem nimic de zis — dar pentru o lucrare sinceră de istorie și adresată contemporanilor unor evenimente cunoscute și apreciate de toți, găsim că profesorul Nistor a făcut o greșală.

O greșală, pentru că datele și portretele acelea vor micșora valoarea cărții, fie-care având drept să-și zică: „Dacă este tot atâtea sinceritate în restul cărții cum este în descrierea evenimentelor pe care și noi le cu noaștem, apoi, vai! de adevărul în tregei cărți!”

D. Nistor ar fi trebuit să rămăie istoric în lucrarea sa și tebulia să uite că este și ministru liberal — în chipul acesta cartea d-sale ar fi câștigat mai mult și ar fi fost o lucrare absolut cinstită. Credem că pentru o ediție populară, atât de necesară masei din Basarabia, d. I. Nistor va lua aceste observațiuni în considerare și va lipsi cartea sa de unele portrete cari provoacă desgustul acelor cari cunosc istoria ultimelor evenimente din Basarabia și în care persoanele a căror portrete se iăbărțează în cartea d-lui Nistor au jucat un rol negativ și dăunător operei Unirii și după cum ele lucrează și în prezent la desagregarea sufletească a acestei provincii.

Dr. I. Duscian

O definiție

Vinul

*Un omic ce te distrează
Ida',
De și nu e 'ntotdeauna
Natural.*

Sofronie Ivanovici

FULGI DE SOARE

Mi-a poposit nădejdea în țintirimul morței; lăsați-o să se închine prietenii... Cine știe? răsunetul din besnă sub crucile adormite, va face să se aprindă o pașnică făclie.

Și în sufletul nădejdei — fără nădejdi — amurgul cu umerii de smoală, cu zâmbetul—durere—va horbota o pânză din game necântate ca noaptea să le aștearnă pe a visului tăcere.

În țintirimul morții, ce liniștită-i calea pe care o treci în taina tăcutelor răzoare!... Știi bine; numai umbre ar fi să te însoțească!... Prin oarba adâncime, nici plânset, nici o floare.

Nici umbra înghenunchiată!... Doar, noaptea, în miezul nopții, pândeste de pe malul sclăviilor, se însire popasul fără margini — răsunetul — regrete, nădăjduirii plânsă, pe o urmă de iubire...

Și totuși, tănuirea din țintirimul morței, credințelor pierdute, desnoadă pașnicie: ce-ți foloșetse o floare... Ce-ți poate spune un cântec? când mintea-ți rătăcește mai plânsă, mai pustie.

Când raza dimineții, coboară ca un vuet, cuprins de—amărăciune: când tu cu umbra ta străbați necunoscutul—un plânset frânt în două—și mănuind lopata, încerci a te îngropa.

Mi-a poposit nădejdea în țintirimul morții: e cea din urmă rugă — lăsați-o să se închine... Sub crucile — adormite nu-s turburări; prin besnă, cu fața îndoliară, s'o plângă; n'are cine.

Doar urietul tăcerii, țâșnit din adâncime, să-și nărue prohodul neînvinului popas... O țintirimul morței, de când îl port în minte! Lăsați să-mi cânt într'însul, cel de pe urmă ceas.

George Nutzesca

Moartea lui Sardanapal

— O povestire asiriană —

Ușoară și tăcută ca o apariție ireală lunecă luntrea dealungul cheiului Babilonului. În ea se află tânăra prințesă Sarmimonis. Toată ființa-i e confundată în tăcere și visare ce se răsfrânge asupra întregii împrejurimi; nu se aude nimic altceva de cât clipocitul apei și șgomotul ritmic al vâslelor ce se freacă de lemnul luntrei.

Ochii prințesei se închid încet, pe nesimțite și totuși continuă să vadă; dar acum ei nu mai privesc nici frământarea fluviului, nici imobilitatea cerului, ci infinitul inimii ei. Un chip strălucitor domnește acolo — al prințului Nahardossor, iubitul ei. În momentul acesta el e departe de ea, la vânătoarea regelui; cu toate acestea gândul lui e lângă scumpa-i Sarmimonis. Dacă însă depărtarea nu-i poate despărți cineva care veghiază și pândește din întunericul nelegiurii, va încerca să se interpună ca fatalitatea, între ei — acesta e regele, Sardanapal.

De mult timp el o doria; dar iubirea ei pentru prințul Nahardossor fu inexpugnabil obstacol de care se isbi. inexpunabilul obstacol de care se isbitului ce apăra pe o femeie, fie credință sau virtute. Chemă deci la el pe unul din cei mai credincioși oameni ai săi, pe Bassirdon și-i ceru să nu cruțe pe nimeni și nimic numai ca regeasca-i dorință să fie satisfăcută: să răpiască pe Sarmimonis și să i-o aducă lui.

Înainte de toate trebuia îndepărtat Nahardossor — ceea ce regele făcu invitându-l cu multă ceremonie la vânătoare, după care Bassirdon se puse imediat pe lucru. El vroia să evite orice scandal, căci în jurul tronului începuse să miroasă fumul nemulțumirii, preludiul focului revoltei. Răpirea trebuia așa dar făptuită misterios, fără șgomot și fără urme acuzătoare, putând-o atribui la nevoie zeilor; de aceea el hotărî să dea lovitură pe când prințesa își făcea obișnuita plimbare cu luntrea pe Eufurat. Pentru aceasta corupse pe vâslașii ei ca să treacă peste limita plimbării, dincolo de cheu, unde va aștepta în două bărci ascunse printre trestii ei cu oamenii săi.

Sarmimonis visează și luntrea se apropie cu o iuțeală crescândă de locul fatal. Dar deodată vâslele se opresc, cad moi în apă; luntrea continuă să luneca singură, câtva timp. S'a auzit o voce limpede ca cristalul de Sidon, rostind: „Întoarceți!” Era ordinul prințesei. Vâslașii se privesc încremeniți. „Cei de făcut?” se întreabă din ochi; căci prințesa sătulă și enervată de plimbare, nu-i doria prelungirea. Clipa de turburare aduse șovăiala în sufletul vâslașilor. Bassirdon le-a făgăduit o răsplată generoasă pentru serviciile lor dar regele

nu va ști oare să se scape de niște complici neplăcuți.

Șovăirea lor amenință să dureze, când două nave ascunse până atunci de trestii, apărură deodată și se îndreptară drept asupra luntrei ce fu imediat ajunsă și invadată de oamenii lui Bassirdon. De ceea ce se temură vâslașii se întâmplă — fură sugrumați și asvârliți în apă.

Numai prințesa și sclavele ei fură cruțate — pentru a fi transportate în bărcile lui Bassirdon cari luară cu mare repeziciune drumul Ninivei... Abia se îndepărtară și din valurile ce lăsau în urma lor apăru un cap sângerând, al vâslașului Huba, sclavul Sarmimonisei. Nimeni nu-l observase sărind în apă tocmai când luntrea era atacată și nimeni nu-l auzi, acum jurând răzbunare. În urmă înotă spre țarm cu greutate, căci fusese lovit de luntrea pe care Bassirdon o răsturnase.

... Când Sarmimonis își reveni din grozavul leșin în care căzuse la sosirea-i în Ninive, se trezi într'o încăpere cu totul străină ei. „Unde sunt?” fu prima ei întrebare și privind în juru-i căuta să se reculegă.

Strălucirea ce o vedeau ochii ei obișnuiți totuși cu fastul, îi orbia. Totul era înecat, copleșit, mângâiat de cele mai moi și mai scumpe covoare de Babylon. Desenurile lor artistice, reprezentând lei tauri și pasări, aveau culori vii și nuanțe fine. Câte două-trei, covoarele acoperiau pardoseala, scaunele de lemn și fildes încrustat cu aur și argint mesele împodobite cu un gust și o bogăție rară și ale căror picioare erau terminate cu labe de leu, alte mici mobile sculptate minunat și împodobite cu capete de animale — iar pe patul pe care se afla ea se răsătau țesăturile cele

mai moleșitoare și mai voluptoase. Pretutindeni erau împrăștiate cu gust splendide vase de argilă lăcuite și pictate, nenumărate și inimitabile ornamente de bronz, abanos, sifed și fildes din Indii, sculptat. Pereții erau o minune. Deși acoperiți cu plăci grosolane de alabastru cenușiu, totuși basreliefurile de pe ele unele cu caracter religios, altele reprezentând peisaje se întreceau în frumusețe cu aurăriile și picturile strălucitoare; iar nesfârșitele inscripțiuni de sub fiecare scenă pe care o explicau, scrise cu caractere scobite umplute cu aramă lucitoare cât și chenarurile de un desemn savant și elegant, superb colorate, cele înconjurau, desăvârșiau măreția acestui decor. Și pe deasupra, o atmosferă de vis, îmbalsămată de un parfum delirant ce îmbăta ameția, ex-cita....

Prințesa cu ochii pe jumătate închiși, cu pieptul apăsat, cu tâmplele svâcninde, simțea că i se rătăcesc mințile. Odată, înaintea-i apăru un zeu în costum de vânătoare ce o privia: Sardanapal.

Nimic nu putea îndupleca pe Sarmimonis; nici continua feerie în care o învăluia regele, nici curtea lui savantă, nici darurile-i nesecate. Cântăreți o deșteptau dimineața cu cântece dulci și armonioase; dansatoare lascive, cu mișcări pline de mlădiere și grație, o distrau; sclave de o frumusețe rară îi dedeau îngrijirile cele mai amănunțite și mai rafinate; grădini euberante și fermecătoare îi așteptau pașii să le mângâie aleele, respirația-i să le soarbă parfumul și răcoarea fântânilor, ochii să le reflecte mulțimea colorată a florilor; porumbi albi o înconjurau și o înveseliau.

Cuvintele regelui erau din ce în ce mai înflăcărate iar darurile o copleșeau. Erau ape parfumeate esyriene celebre în toată Asia, ștose și țesături moi ale căror lână fusese lucrată de însăși mâinile lui Sardanapal, căci e mânia, ca femeile, fusul și furca șaluri fine și neprețuite de Cașmir din văile de unde isvorîște Indusul, nenumărate bijuterii lucrate artistic, împodobite cu pietre scumpe din munții de la nordul Indusului și perle din Ceylan și golful Persic, lucrări în marmoră gravată cu inscripții cu neiforme, obiecte bizare, cristale uimitor de curate, toate minunățiile Asiei, îngrămădite la Ninive, erau la picioarele Sarmimonisei ce le desprețuia și călca.

Însfârșit, Sardanapal, consumat de doință, își pierdu răbdarea.

Pregăti un ospăț monstru care să întreacă zilnicele și strălucitele sale orgii și porunci ca Sarmimonis să ia parte.

Ospățul fu pregătit, ordinul privind prințesa, executat.

Sclavele o ajutară să se îmbăieze, să-și parfumeze corpul și părul, să se îmbrace și să se gătească. Imbrăcămintea-i străvezie, largă și plutitoare

Ce este azi, a fost și eri

*Din tîinuitetele-mi dureri
Voestî să-ți soun și tîe?!
Din lumea voastră de plăceri
Dureri mi-aș dat voi mie!*

*Un suflet naufragiat
Sunt pe oceanul vieții —
Copil orfîn întîrziat
In zorii dimineții!*

*Povestea mea de vrei s'o șî
E tristă afar' d'n cale,
E viața trîștilor copii
Crescuți in chin și jale!*

*E viața trîștilor copii
Rătăcitori in lume,
Acelor, ce de și sunt vil
Sunt morți și fără nume!*

*La tîinuitetele-mi dureri
De ce să mîi ascuți?
Ce este azi, a fost și eri
In viața celor mulți!*

Ioan Th Ion Hotarele

re, de o eleganță unică și care o lăsa în mare parte goală, era împodobită luxos și artistic. De la încheieturile mâinilor, dealungul brațelor ei rotunde și delicate, șerpuiau încolăcite brățări superbe de aur, încrustate cu safiruri și topazuri, iar cerceii de un desmă bogat scilpiau de smaralde și topazuri. Coloane superbe îi șiruiiau pe gât și pe bust. Coafura-i înșfârșită, semănată cu perle, era o capo-d'opere. Frumusețea ei, nealterată de suferință, apăru și mai perfectă acur când rivaliza cu podoabele ce o încau.

Când fu gata părăsi salonul, precedată și urmată de sclave. Trecând pe sub o arcadă impunătoare, străbătu săli imense și galerii nesfârșite, captivate cu plăci sculptate — bas-reliefuri — acoperite cu inscripții; între săli și galerii erau vestibule formate, din sculpturi enorme și masive, de la cinci până la șase metri înălțime și anume lei, tauri și câini, înaripați și cu capete omenesti foarte caracteristice și acoperite cu fiare încărcate cu rozase. Aceste sculpturi erau rânduite față în față, două câte două.

Ajungând la o arcadă mărginită de o parte și de alta de statui tăiate în albastru, giganti înăbușind cu brațele lor teribile lei, se opri o clipă șovăind. Dincolo era sala ospățului spre care înaintând fu uimită de proporțiile-i colosale și de fastul ce domina. Din pântecul sălii, din mulțimea de comeseni corupți, bărbați și femei se înălța o rumoare capricioasă și interminabilă. Sarmimonis își ascunse ochii nevinovați când, fu îndreptată spre o terasă despărțită și ascunsă într'un câțve de sală. Acolo o aștepta Sardanapal.

Era îmbrăcat cu o rochie aproape tot atât de frumoasă și luxoasă ca a prințesei. Chipul lui dulceag, fardat până la nerușinare, apărând de sub mitra ce-i acoperia capul și părul lung, s'ar fi zis că e de femeie dacă n'ar fi fost barba parfumată și frizată cu îngrijire. Brațele-i albe aveau brățări iar de urechi îi atârnavă cercei enormi. În tăcerea ce se lăsase se auzi glasul lui subțire și armonios imitând pe al femeilor. Invită prințesa să se așeze sau mai bine zis o atrase spre el. În farfurii așteptau mâncările cele mai pretențioase și mai delicioase; iar cupele erau pline cu cele mai rari vinuri, mai ales cu vin de palmieri din Armenia.

Și pe când în sala ospățului orgia ce se desfășura în valuri de vin și ghirlande de flori, începea să ia proporții regele, amețit de băutura și îmbătat de apropierea prințesei, deveni deodată brutal. Ea însă printr'o supremă efortare se smulse din îmbrățișarea-i rapace și îmbrâncindu-l cu puterea ce i-o da disperarea, se refugie într'un colț; dar nimeni nu o putea scăpa. Sardanapal se ridică încet, stăpânindu-se și surzând seducător. Se apropie, clătinându-se pu-

țin, cu mișcări feline, de prințesă, o luă de mână ușor și îi vorbi dulce și insinuant. Redeveni ce era de obicei afemeiat și rafinat: „Mâncă, bea petrece, o! Sarmimonis, căci restul e fum!” îi șoptea el fixând-o straniu cu ochii-i mari și adânci ce scăpărau și cu degetele dibace îi desprindea fără să-i dea de vsete, podoabele, rochia....

Prințesa se simțea moale, pierdută. Capul îi văjia; parfumuri pătrunzătoare, violente, terminau opera vinului din care abia gustase.....

(Urmare în nr. viitor).

Atzilag

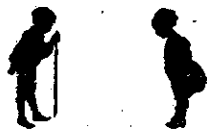
Cântă!

De-ți este sufletu ntristat
Și inima de dor și-i frântă,
Tu nu mai sta îngândurat
Ci cântă!

De te vorbește lumea rea
Și'n jurul tău se tot frământă,
Tu fă așa cum și-o plăcea
Și cântă!

Iar dacă traiu-ți este greu
Mai mult la muncă te avântă
Increde-te în Dumnezeu
Și cântă!...

Ioan Șt. Nechita, Boșoani

TITU DINU

Profesorul dela Sf.Sava! Cine nu l-a cunoscut, cine nu l-a iubit!

Gândul mi se ntoarce cu 6 ani în urmă! Vacanța mare trebuia să ne despărță și cine O! Doamne și-ar fi închipuit că pentru totdeauna!

În ziua despărțirii noastre era se nin și cald și-acolo în căsuța din dosul gărei înfiripată de curând unde-și adunase el toate nădejile și tot dorul de viață, am trăit câteva clipe ce și-au săpat cu litere de foc în mintea mea o neștearsă și vie amintire!

Comunitatea sufletească ce ne apropiase—deși diferența de situații—profesor și elev—mă ținea la respectul convenit mă făcuse să-l înțeleg, să-l iubesc!

Gândul lui îl înțelegeam, cum înțelegeam tot sufletul lui zbuciumat, de câte ori întâmplarea mă alătura de el să-l ascult în convorbirile noastre fără de sfârșit!

— Să nu te faci profesor, să nu te faci, fiindcă înseamnă sacrificiu, înseamnă jertfă. Și măcar de-ai avea răsplata recunoștinței celor cari l-ai

crescut și i-ai format! așa îmi spusese el....

Și-așa a fost! Fiecare vacanță mare îmi strecoară în suflet toată desna-dejdea bietului om ce par'că-și presimțise cu un cias mai din vreme ziua despărțirii noastre pământeste. Și-a vorbit atâta de frumos glasul lui răsună atâta de profetic încât l-am ascultat dar m'am cutremurat în ziua când pânza cernită a morții acoperea pe veci fața lui bălae! Pentruce l-am pierdut, pentruce l-am uitat?!....

Înalt și blond bine legat, umerii lui zdruncinați de muncă, sprijinea un cap de bronz cu trăsături energice și o frunte lată prelungită înapoi de frumosul lui păr auriu și ondulat ce adumbrea doi ochi umezi și blânzi ca visul dulce din țările cu mările pururea senine! Vorba lui caldă și melodică ca adierele de primăvară răsună ca un cântec din alte vremuri și strecura în suflet înfrigurări de neînțeles! Atâta suflet și viață se măcina într'o singură oră în clasa dela Sf. Sava, încât ascultând Iliada sau Odiseia lui Omer nu știu care din noi nu simțea odată cu el că trăește aidoma vremurile înțeleptului Anchise sau a mândrosului Achille! Orele treceau pe nesimțite și-așa de senine încât lecțiile de limbă română erau o binefăcătoare recreație în cursul săptămânei!

Vestea morții lui ne-a sosit în Moldova! Am auzit că s'a prăpădit într'o zi mohorâtă și prohodită de veștile triste venite de pe front! Dece s'a stins așa de repede nu pricep dece războiul și-a luat un tribut așa de drag nouă tuturor nu înțeleg noi astăzi... Înțeleg doar nesfârșita lui durere când pe patul morții și-ar fi zis în agonie: „Auzi împușcăturile? „Sunt carabinele elevilor mei, ce vin dela Siret, să facă lumină în ziua prohodiri cele mari”.

Ne doare sufletul, ne doare! Și cum am dori ca împreună cu profesorii dela „Sf. Sava” noi toți cei plecați în 1916 să prăznuim memoria celor duși ca Titu Dinu, Andrei Lăzărescu, I. Petrescu, Litzica și Dima... măcar cu un parastas, împlinindu-ne o datorie sfântă față de cei ce ne-au fost dragi și i-am iubit și ceiace ar constitui prin aceasta cultul părinților noștrii sufletești!!....

Doctorand George Vintilă

Cronica artistică

O sărbătoare artistică: Simfonia IX-a de Beethoven la Atheneu

Sub cupola Atheneului, în fața unei săli selecte maestrul Georgescu a executat cu orchestra filarmonică simfonia IX de Beethoven. Prin valoarea acestei monumentale capo d'opere, prin felul deosebit de îngrijit cu care apreciatul șef de orchestră a montat-o. Acest concert a luat proporțiile unei sărbători artistice. În adevăr, punctul culminant în istoria literaturii simfonice este simfonia IX, scrisă pentru solo de voci cor și orchestră, și cred că este interesant a se ști azi când piese originale sub-medioce, atrag public numeros făcând rețete apreciable, ce primire a avut încercarea de montare a celei mai grandioase concepțiuni artistice muzicale a secolului trecut — Simfonia IX-a, terminată în Februarie 1824, s'a executat pentru prima oară la Viena dar cu mari dificultăți.

La Viena, ca și la Paris marile succese ale operilor lui Rossini atrăgeau toate simpatiile și toată atențiunea publicului muzical. Opera germană și în genere ori ce manifestări a muzicii germane erau lăsate oare cum pe al doilea plan. Dar opera „Freischütz” a lui Weber mai figura pe programe.

Atunci Beethoven, ce se găsea cu cele două vestite capo d'opere inedite „Leturghia” în Re—Si, și Simfonia IX, se adresă la „Gesellschaft der Musikfreunde” pentru a-i cere să-i suporte cheltuelile de montare și execuție. De teama de nu pierde societatea a refuzat net și fără revenire. Cu mult mai târziu și cu mari sforțări Simfonia IX fu executată la Viena, cu mare entuziasm, dar realizând numai rețeta de 300 florini.

Succesul fu enorm, orchestra era condusă de cel mai reputat maestru al timpului, Umlauf, totuși Beethoven luă parte la execuție, așezându-se în fața unui pupitru în mijlocul executanților iar când din cauza crudei infirmități, neauzind aplauzele din sală fu făcut atent să-și întoarcă fața spre public, batistele și pălăriile entuziastului public vienez făcură pe maestru să se incline ușor.

Și aceste ovațiuni fură atât pentru public cât și pentru maestru momente de mare înălțare sufletească.

De dimensiuni mult mai mari ca celelalte simfonii precedente, Simfonia IX cuprinde patru părți: „Allegro un poco maestoso”, o prima parte în care violoncelul intră pianissimo-tremolo, atât de fin, în cât abia poți percepe începutul, păstrează quinta la—mi susținut de violinele secunde, clarinetto și corn iar ezitarea urechei între tonalitatea majoră și minoră dă sufletului acea impresiune de nebuloasă nehotărât și prin comună asociație de idei îți apare înaintea Dante în

primul cânt din Divina Comedie răfacind în pădurea sălbatecă și fioroasă ca însăși moartea. Un crescendo de vre-o câteva măsuri, prelungeste încă acea stare de nesiguranță sufletească când deodată aceste acorduri sunt întrerupte de secundarea viguroasă a unui fortissimo în reminore.

Dar strigătele plângătoare ce se înalță din acel tumult se pierd cu încetul... și tot cade într'o noapte profundă cu gemete desperate ce par înăbușite de o forță nevăzută — și către sfârșitul primei părți a simfoniei acorduri calde par a fi razele soarelui ce proiectează lumii vii pe culmile dealurilor acoperite cu verdeață. A doua parte a simfoniei este un Scherzo răpitor prin eleganța și finețea gustului.

Prin acele somptuoase idei muzicale ce caracterizează stilul beethovenian, a doua parte a acestui Scherzo se desvăluie o minune de strălucită imaginație.

Se remarcă în special o modelațiune de oboiu, acest dulce instrument câmpenesc ce ne-a rămas de la pastorii Phrigieni, reliqua de limpezimea vremilor patriarhale, în adesea fidelul interpret al lui Beethoven în pasagiile descriptive. Frumusețile naturii descrise trecute prin prisma concepției geniale a „regelui muzice” apar azi cu atâta farmec și plasticitate, în cât sufletul ți se umple de admirațiuni și recunoștință către memoria aceluia ce lipsit de cel mai scump simț pentru geniul său, de simțul auzului, traduse în armonii sublime fermecătoare peisagi, redând poate cu atât mai frumoasă vocea melodioasă a freamătului de codru cu cât nu exista pentru el de cât în amintirea trecutului.

Printr'o comună asociație de idei gândul sboară la versurile celui mai

gingaș din poezii neamului nostru, la versurile genialului Eminescu, profund și statornic admirator a lui Beethoven.

*Acel demon plânge, râde neputând
s'audă plânsu-și*

*Ca un maestru ce-ășurzește în mo
mentele-i supreme*

*Pân'ă nu ajunge-n culmea dulcii mu
zici de sferă*

*Ce-o aude că se naște din rotire, din
cădere...*

Era surd maestrul Beethoven când a plasmuit simfonia IX, și totuși cine l'a întrecut desvăluind secretele naturii în limba sunetelor.

Din toți acei ce au văzut și au simțit natura, cine a scris-o cu mai multă plasticitate ca marele Homer, care era orb!...

Beethoven avu intuițiunea profetică și inspirația originală de a asocia sfârșitul simfoniei a IX-a cu voci omenesti. Și mergând la Schiller și împrumutând „Oda Bucuriei”, o colorează cu mii de nuanțe, pe care însă gândirea marelui poet german nu a fost capabilă să o redea și o încoronează cu măreția și pompa acordurilor sale solemne, de acea solemnitate mistică care constituie nota caracteristică a stilului beethovenian.

Părțile de solo de voci au fost susținute de d-nele Drăgulănescu Stinghe, Dobrescu și d-nii Rabega și Lupescu.

Ca întotdeauna vocea primadonei Drăgulănescu Stinghe a contribuit la succesul concertului. D-sa are o voce caldă, cristalină și notele din registrul de sus de o rară limpezime. Deși vocea tenorului Rabega este insuficientă, fiind acoperit de instrumentele de alamă în ultima parte a simfoniei totuși această eclipsare nu a putut micșora succesul general al unei execuții care ia proporțiile unei sărbători artistice.

Nicolae M. Strajan

FILATELIA

Expoziția de la Londra

Expoziția care a avut loc zilele acestea la Londra. — și despre care am și vorbit cititorilor noștri, în numeroase trecute. — a obținut un succes desăvârșit.

Ea a fost inaugurată cu mare solemnitate la 14 Mai de către ministrul englez al poștelor, care a stăruit asupra importanței mari a filateliei și a avântului fomidabil pe care ea l-a luat.

După d-sa a vorbit și reprezentantul poștelor din Statele-Unite, care a expus colecția oficială a acestei țări — una din marile colecțiuni mondiale.

Printre participanți, scrie în ultimul său număr *L'Echo de la Tim-*

brologie, era și d. Arthur Hind, unul din cei mai întinși colecționari și care a expus numai rarități, de valori considerabile.

Printre ele se găsea și marca de 1 centimă din Guyana, din anul 1856, singura până azi cunoscută și a cărei valoare trece azi de 10 milioane lei întocmai ca la marile tezaure, nu păzitor special era de veghe ziua și noaptea lângă aceste rarități. — a căror asigurare se cifra la 2 milioane lei.

Zilnic zeci de mii de oameni au vizitat expoziția filatelică. Regele Angliei însuși, a onorat-o cu o vizită foarte lungă examinând în cunoștință tor frumoasele colecțiuni. În nenu

mărate rânduri și-a exprimat admirația pentru imensele bogății expuse.

Se găsea acolo nu ca rege ci ca colecționar. Cu lupa în mână discuta aprins calitățile și defectele mărcilor rare.

Informațiuni filatelice

De altminteri regele Angliei este unul din marii colecționari mondial. El posedă peste 200 volume numai cu mărci din coloniile engleze, fără să mai vorbim de celelalte mărci ce posedă.

Expoziția a mai fost vizitată și de principele moștenitor al Suediei.

S'au decernat numeroase medalii de aur și diplome expozanților.

BELGIA. Pentru a sărbători 75 de ani de la emisia primelor mărci poștale, se pregătește în Belgia o serie care va apărea anul viitor, când acest jubileu va avea loc.

Emisiunea va cuprinde a serie întreagă de la o centimă la 1 franc și va reprezenta o dublă efigie: aceea a regelui defunct Leopold și a actualului rege Albert, iar deasupra se va înscrie data 1879-1924.

Se va trage un număr nu prea mare de exemplare din fiecare.

CHILI. A apărut o serie nouă de 8 valori, între 2 centavos și 5 pesos, scoțându-se din fiecare între 250 mii și un milion.

Seria e emisă pentru a sărbători comemorarea celei de a cincea conferințe pan-americane și desemnarea reprezentanților din Santiago, în care s'a ținut conferința.

FRANȚA. S'a emis zilele trecute o serie de 3 valori în Franța cu chipul mareșalului savant Pasteur. E un gest frumos al nobilei țări. În timp ce în alte părți s'au glorificat oameni războinici, Franța a glorificat pe savantul care a salvat milioane de vieți omenești.

ITALIA. Va scoate în curând o serie nouă pentru ea și pentru coloniile ei compusă din 4 valori. — o serie pentru propagarea credinței creștinești. Pe fiecare din ele va figura un sfânt și anume:

Pe valorile de 20 centime sfânta Teresa, pe cele de 30 sf. Domenico, pe cele de 50 sf. Francisc d'Assise și pe cele de o liră sf. Francisc Xavier.

Răspundem cititorilor noștri la toate relațiunile ce ne vor cere.

Am primit un anuar filatelic din Cuba și ne-a surprins. În această insulă sunt 501 colecționari mari, — un număr respectabil dacă avem în vedere micimea insulei. Numărul colecționarilor mijlocii cifrează mai multe mii.

Valoarea mărcilor

Suntem obligați să revenim asupra acestei chestiuni. Într'adevăr, numeroși cititori ne-au întrebat asupra valorii diferitelor mărci și ne-au trimis chiar unele exemplare. Încrederea lor ne-a onorat. Ne-am grăbit să răspundem multora din ei: — însă întrebările erau prea numeroase și de aceea și răspunsurile am fost siliți să le dăm cu oarecare întârziere la unii.

Două concluziuni am tras și ne grăbim să le supunem iubitorilor noștri cititori.

Intâi ni s'au trimis mărci într'o stare deplorabilă, cele mai multe. Și regretul nostru a fost și mai mare cu cât unele din ele erau mărci cari ar fi reprezentat în stare bună o valoare destul de însemnată.

Ce păcat ne-am spus. De aceea repetăm și azi cu insistență: **MARCI-LE TREBUESC PASTRATE ÎN CEA MAI PERFECTA STARE. ÎNTOCMIA CA O HAINĂ DE SARBATOARE.** Și anume: Dacă sunt cu dinți apoi dințișorii să fie toți, marca trebuie apoi să nu fie subțiată nici să aibă indoituri.

În cazul când condițiunile acestea nu sunt respectate, desigur valoarea lor e egală cu zero.

Un cititor ne-a trimis o marcă bună din Mecklenburg... avea o valoare, desigur. Era, însă, o marcă falsă: Se impune și aci un sfat: **NU CUMPARĂȚI MARCI DELA ORICINE**, ci numai de la acei cari, în cazuri de rarități vă pot garanta autenticitatea. Foarte mulți cititori ne-au cerut sfaturi; le-am dat imediat. Și mai mulți ne-au rugat să le punem la îndemână serii avantajoase. Le-am pus. Și pe viitor le vom pune tuturor ce ne vor cere.

Dra se mai impune o concluzie. Există o părere greșită asupra valorilor mărcilor.

„Am marcă cap de bou de 30 parale. — ne-a scris cineva. Cât valorează?” I-am răspuns: **Am o valoare mică: câțiva lei.**

Și n'au voit să creadă. E totuși un adevăr: Nu toate mărcile vechi au valoare mare. Sunt mărci noi cari au o valoare înzecită ca multora din cele vechi.

Valoarea unei mărci depinde de raritatea ei și nu de vechime.

Să dăm un exemplu: o marcă cap de bou de 81 parale face peste 100 mii lei în timp ce una de 30 parale nu valorează decât 8-10 lei.

Iați concluziile ce au deprins din scrisorile primite.

Vom da mereu relațiuni cititorilor cari ne vor cere. Vom estima valoarea mărcilor dacă vom fi solicitați.

Ținem să fim utili cititorilor noștri. De aceea orice fel de întrebări le primim cu plăcere.

G. Orășeanu

Corespondența filatelică

N. Băjenică-Brășov: Premiul vi s'a expedit. Desigur l'ați și primit.

Natalia Ionescu-Loce: Cereți relațiuni atât de numeroase încât ne ar trebui un volum de scris. Arătați-ne când putem veni să vă dăm la d-vă toate lămuririle dorite.

G. Coman-Loce: Desigur că da. Scriți adresa să vă arătăm ceace vă putem ofeți.

I. Dem. Iași și etc. Trimiteți ce aveți recomandat. Ne vom pronunța atunci și dacă veți accepta le oprin noi.

A apărut No. 658 din *L'Echo de la Timbrologie* — 5 lei plus porto 1 leu.

Const. Ioan Pitești. Colecțiunile părăsite și mărci vechi ne interesează foarte mult. Spuneți sau trimiteți recomandat ce aveți.

Al. Crivanos-Deva. Mărcile 1886-1890 10—12 li suta. Răspunsul celorlalte întrebări îl găsiți în articolul nostru de azi.

George Harmagea-Loce. Schimb da. Când vă putem vedea?

George Bancotescu-Brăila. Relațiuni vă putem da, dar trebuie să vedem și noi albumul. Veniți la București? În cazul acesta anunțați-ne. Sau trimiteți recomandat câteva din ce aveți și vi le trimitem înapoi cu răspunsul.

E. Corbeanu-Giurgiu. Primit scrisoarea. Cuprinde 25 defectuoase, care nu valorează nimic și 30 bune dar a căror valoare e mică. În bani circa 15 lei. — dar sunt mai bine de folosit pentru schimb. — Ce să facem?

Amedeu Banu-Brăila. Nu valorează mai nimic.

Celoralți. În numărul viitor.
Mulțera. V'am răspuns în scris.

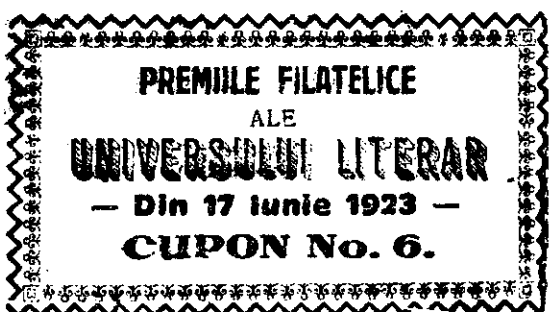

Mica publicitate filatelică

C. Orășeanu, str. General Lahovari 113. Face schimb de mărci, cumpără colecțiuni abandonate și mărci românești vechi comune.

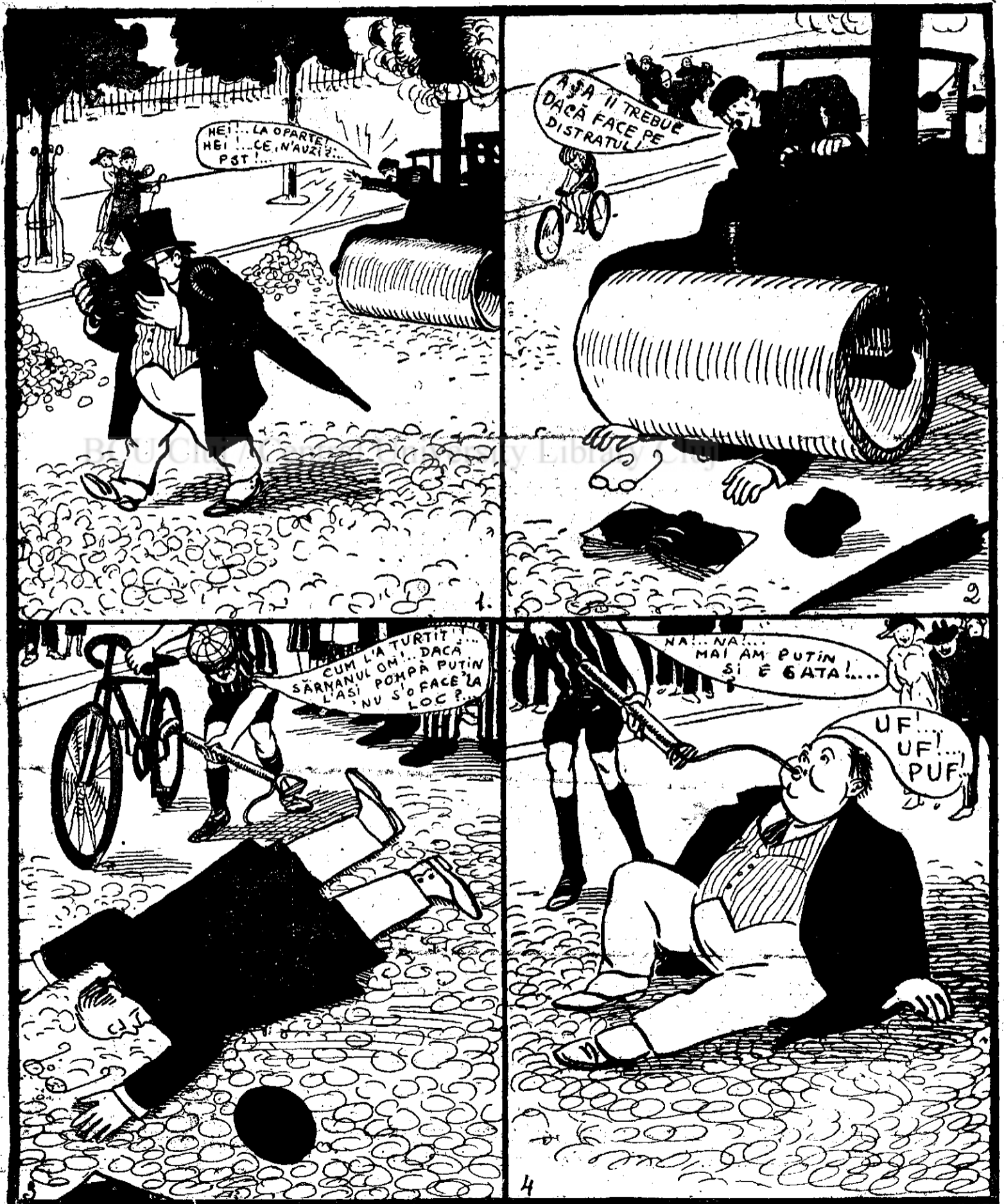
Are serii foarte multe foarte frumoase foarte estine, speciale pentru cititorii „Universului Literar”.

Cereți amănunte!

Un domn prea distrat

sau pompa minunată